

Konični meh

Bojan Rihtaršič

Meh je mehanska priprava, ki ob stiskanju in raztegovanju neprekinjeno dovaja ognjišču za gorenje potrebni zrak. Na naslednji strani je prikazan konični meh, ki je bil deponiran v muzeju. Po poplavi leta 2007 je bilo ugotovljeno, da je meh nepopravljivo poškodovan, zato smo ga dokumentirali, ker ga ni bilo več mogoče ohraniti.

Mehovi so v večini primerov izdelani iz dveh prekatov, po svoji obliki pa se razlikujejo. Poznamo konične in cilindrične mehove. Kadar je bila potrebna večja moč oz. več zraka, so dodali še en vpihovalni prekat.

Meh se polni z raztegovanjem spodnjega prekata (položaj I), od koder se zrak ob stiskanju potisne v zgornji prekat, ki je nekakšen rezervoar zraka (položaj II). Ko se z raztegovanjem ponovno polni spodnji prekat, se zgornji prekat s pomočjo teže svojega pokrova prazni v smer ognjišča (položaj III).

Še pred popolno izpraznitvijo zgornjega prekata se le-ta že polni z novim zrakom iz spodnjega prekata (položaj IV). Zaporedje se ponavlja, dokler je potrebno.

Da se zrak giblje v pravo smer, poskrbita zaklopki, ki sta vgrajeni na spodnji strani vsakega prekata. Z enosmernim tokom zraka razžarjeni koščki ne zaidejo v meh.

Meh je bil izdelan iz lesa, na katerega je bilo z žebli pritrjeno usnje. Pihalna šoba je bila kovinska. Meh je bil vpet v pregradi med prekatoma. Premikanje spodnjega prekata se je z različnimi variantami prenosov gibanja prenašalo z vodnega kolesa.

Priporočam obisk Kovaškega muzeja v Kropi, kjer si je mogoče ogledati delovanje vseh vrst mehov, v vigenjcu tudi skupaj s prikazom kovanja. Lepo se zahvaljujem gospodu Jožetu Erženu iz Kovaškega muzeja v Kropi za nazoren prikaz delovanja meha.

